

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

ECONOMIC DETERMINANTS AND METHODS OF MEASURING
FISCAL STABILITY OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕТЕРМИНАНТИ И МЕТОДИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА
ФИСКАЛНАТА СТАБИЛНОСТ НА МЕСТНИТЕ ДЪРЖАВНИ
ЕДИНИЦИ

От д-р Силвестър Богацки

За придобиване на научната степен доктор на науките

1. Кратки биографични данни

Силвестър Богацки е изтъкнат полски икономист. Богацки завършва висшето си образование в университета Marie Curie-Skłodowska University в Люблин, специалност мениджмънт. Впоследствие специализира в университета Kozminski University във Варшава в областта на бизнес счетоводството и финансите. По-нататък получава докторска степен в областта на икономиката в Warsaw School of Economics. Силвестър Богацки придобива и докторска степен в областта на социалните науки от университета Jan Kochanowski University в Килце.

Силвестър Богацки заема редица отговорни постове, като заместник ректор по стратегията и развитието в университета WSEI University в Люблин, председател на управителния съвет на Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Warsaw (Capital Group PGNiG), най-голямата полска

газоразпределителна компания, както и много други отговорни позиции в частния сектор.

2. Кратко описание на дисертационния труд

Дисертационният труд на Силвестър Богацки съдържа 318 страници, цитирани са 62 доклада и анализа, 124 научни статии, 13 глави от монографии и 82 самостоятелни монографични труда. Освен това, дисертацията илюстрира възгледите на автора чрез 78 таблици и 8 графики. Дисертационният труд е структуриран в 4 глави, увод и 4 анекса.

Този огромен материал е посветен на изключително важната и актуална тема за финансовата стабилност на местните държавни власти.

Дисертацията запълва важна изследователска празнина в литературата за финансите на местното самоуправление като предлага многомерен, динамичен и емпирично проверен модел за оценка на фискалната стабилност на общините. Основният ѝ научен принос се състои в излизането отвъд тесните подходи, основани на законоустановени ограничения за дълга, банкови критерии или прости финансови коефициенти. Вместо това дисертацията разработва интегрирана рамка, съчетаваща фискална платежоспособност, капацитет за обслужване, финансова автономност, потенциал за развитие и справедливост между поколенията.

Основната цел на дисертационния труд е да демонстрира многомерния характер на фискалната стабилност на единиците на местното самоуправление, да разработи всеобхватна и оперативна рамка за нейната оценка и да идентифицира ключовите детерминанти, оформящи нейната динамика, с особен акцент върху общините като основни единици на местно самоуправление в Полша. В по-широк план целта е да се подобри теоретичното разбиране, методологичната устойчивост и практическата

приложимост на понятието фискална стабилност на финансите на местното самоуправление, като предложи интегрирана, многомерна и универсално приложима рамка, която да отразява сложността на съвременната социално-икономическа и институционална среда.

Предмет на изследването са публичните финанси и институционалната икономика, с особен акцент върху функционирането на децентрализираните фискални системи и капацитета на единиците на местното самоуправление да осигуряват дългосрочна финансова устойчивост в условия на динамични социално-икономически промени.

Обектът на изследването обхваща единиците на местното самоуправление на основно ниво, които представляват най-функционално и финансово автономното звено в рамките на многостепенната система за управление. Емпиричният анализ обхваща всички общини в Полша, представляващи силно хетерогенно население, диференцирано по отношение на размер, административен статус, социално-икономически потенциал, демографска структура и пространствени условия. Това разнообразие предоставя солидна аналитична основа за изследване на променливостта на фискалната стабилност и идентифициране на нейните структурни детерминанти.

По-нататък предметът на изследването е конкретизиран чрез разработването на синтетичен измерител - Индексът на фискална стабилност, който интегрира множество диагностични променливи в съгласувана аналитична рамка. Този подход отразява предположението, че фискалната стабилност не може да бъде директно наблюдавана или измервана с помощта на единични показатели, а по-скоро изисква композитна методология, способна да обхване нейния сложен и многомерен характер. Предложеният индекс позволява не само оценка на нивото на фискална стабилност на отделните общини, но и анализ на

нейната диференциация между сравними единици и нейната еволюция във времето.

Основните хипотези на емпиричното изследване могат са сумирани от автора в следния ред:

H1: Поддържането на дългосрочна платежоспособност не е достатъчно условие за осигуряване на фискална стабилност на общините;

H2: Съществува връзка между степента на фискална стабилност и административния тип и размер на общината;

H3: Фискалната стабилност на общините се колебае във времето, като амплитудата е различна в различните видове общини.

H4: Промените в обхвата на фискалната стабилност на общините, в отделни видове общини, са причинени в различна степен от влиянието на вътрешни фактори (произтичащи от техния ендогенен потенциал) и външни фактори (произтичащи от тяхната среда);

H5: Обхватът на фискалната стабилност в полските общини се обяснява предимно с икономически и демографски фактори, като тяхното въздействие варира в различните видове общини.

Емпиричното изследване като цяло дава утвърдителен отговор на така формулираните хипотези.

При подготовката на дисертацията са използвани инструменти за статистически анализ, като например: U-тест на Ман-Уитни; тест за знаково-рангови числа на Уилкоксън; ANOVA тест на Крускал-Уолис; тест за независимост χ^2 ; тестове за структурен индекс; r -ковариация и корелация на Пийърсън; R_{xy}/r_{ho} корелация на Спийрман; и статистическо регресионно моделиране.

Интересен момент при емпиричната работа във връзка с разработването на синтетичен показател за финансова стабилност е използването на теорията на Клод Шенон за ентропия и информацията, което позволява формирането на присвоените тегла на отделните фактори на обективна основа, за разлика от т.нар. субективни тегла, използвани доста често в икономическата литература.

Авторът разделя приносните моменти в дисертационния труд на две групи- научни и научно-приложни.

Към научните приноси авторът отнася десет постижения:

1. Високото ниво на фискална стабилност не се определя предимно от ниското ниво на дълг, а по-скоро от балансирана конфигурация на множество измерения на финансовото представяне на общините;
2. Разкриване на ограничената диагностична стойност на дългосрочната платежоспособност като самостоятелна мярка за фискална стабилност;
3. Емпирично се потвърждава, че бюджетната устойчивост, бюджетната гъвкавост и равенството между поколенията оказват по-силно влияние върху фискалната стабилност, отколкото само показателите за дълга;
4. Демонстрира се хетерогенният характер на детерминантите на фискалната стабилност, показвайки, че факторите, формиращи фискалната стабилност, се различават значително между градовете на окръжно ниво, градските общини, градско-селските общини и селските общини;
5. Емпирично е потвърдено съществуването на ефект на мащаба в местните публични финанси, което показва, че по-големите общини систематично постигат по-високи нива на фискална

- стабилност поради по-силна диверсификация на приходите, по-голяма финансова автономност и по-широк капацитет за развитие;
6. Дисертацията разширява теорията за местната фискална стабилност, като включва перспектива за развитие, демонстрирайки, че фискалната стабилност трябва да се разбира не просто като бюджетна или счетоводна категория, а като фундаментална предпоставка за дългосрочен капацитет за развитие, ефективно усвояване на външно финансиране, устойчивост на икономически сътресения и устойчиво предоставяне на обществени услуги;
 7. Изследването предоставя емпирични доказателства, че ендегенните местни фактори, по-специално автономността на приходите, демографският потенциал, икономическата активност, инвестиционният капацитет и качеството на финансовото управление, играят по-значителна роля за оформянето на фискалната стабилност, отколкото се е предполагало преди това в литературата;
 8. Изследването развива теорията за фискалната стабилност, като демонстрира, че фискалната стабилност представлява многомерно равновесно състояние, включващо ликвидност, бюджетна устойчивост, финансова автономност, капацитет за предоставяне на услуги, потенциал за развитие и отговорност между поколенията, а не просто условие за платежоспособност на дълга.
 9. Дисертацията установява нова концептуална връзка между фискалната стабилност и фискалната устойчивост, показвайки, че финансово стабилните общини са по-добре подготвени да се адаптират към икономически кризи, демографски промени и външни институционални сътресения.

10. Изводите предоставят доказателства, че фискалната стабилност е динамична и развиваща се способност на местните власти, отразяваща способността им не само да поддържат финансов баланс, но и да създават условия за устойчив социално-икономически растеж в дългосрочен план.

Като цяло така формулираните научни приноси правилно отразяват реалните постижения на докторанта. По наше мнение обаче приноси 1, 4 и 10 частично се припокриват.

Основният приложен принос на автора се състои в трансформирането на концепцията за фискална стабилност от описателна аналитична категория в инструмент за оперативно управление. Съществуващите подходи, използвани в много европейски страни, се фокусират предимно върху законови ограничения на дълга, изисквания за бюджетен баланс или избрани финансови показатели. Предложената от Силвестър Богацки рамка позволява значително по-широка оценка на финансовото представяне на общините чрез интегриране на финансови, развойни, демографски и институционални измерения в единна архитектура за подпомагане на вземането на решения.

3. Заключение

Като цяло можем да направим следното обобщение.

Тематиката на дисертационния труд е изключително актуална. Оценката на автора за състоянието на анализираната проблематика е точна и отговаря на съвременното състояние на проблематиката. Методиката на изследването е адекватна. Емпиричният анализ е богат и позволява обобщения.

Освен дисертацията, авторът представя списък от 23 публикации свързани с проблематиката на дисертацията. Няма съмнение, че

дисертационният труд е лично дело на автора. Научните и научно-приложните изводи са с изключителна полезност не само при управлението на финансовата стабилност на териториалните единици в Полша, но и в останалите държави-членки на ЕС.

На автора може да се препоръча по-подробен анализ на въздействието на структурните фондове на ЕС върху финансовата стабилност на териториалните единици. Интерес би представлявало също така прилагането на разработената от Силвестър Богацки рамка за анализ на финансовата стабилност по отношение на отделните региони и местни териториални единици в ЕС като цяло.

В заключение следва да отбележим, че представеният от Силвестър Богацки дисертационен труд отговаря на всички законови изисквания за придобиване на научната степен доктор на науките. Убедително предлагам на уважаемото научни жури да присъди на д-р Силвестър Богацки научната степен доктор на науките.

Commented [GG1]:

София, 06.08.2026 г.

Проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев